

Prológus

HORVÁTH LÁSZLÓ

lacibacsi@puskas.hu

Lehet, hogy orvoshoz kellene mennem. Nekem mindenről a Gyáli úti alma mater legendás tanára, a Posta Kísérleti Állomás rádió osztályának vezetője **Magyari Endre** jut eszembe.

A **30 éve átadott solti adóállomás** tornya szép-szép, karcsú, magas, a hőtésképe pedig... de Magyarországon egy valóban legendás adótorony van: a Laki-hegyi „szivar”, melyet még Magyari Endre tervezett, anno 1933-ban.

Az első nyilvános tévéközvetítés az 1936-os berlini olimpiáról volt. Ezen a magyar távközlést a rádiózás akkori legjobbja, Magyari Endre képviselte. Hazaérkezése után elmesélte tapasztalatait, többek között a Műegyetemen. Ezekből az előadásokból tudjuk, hogy a német tévének nem volt kültéri videokamerája, csak a filmbontást tudták megfelelő minőségben elvégezni. Így azután a helyszíni közvetítésen a közvetítő kocsi tetején álló kamera filmre vette az eseményt, amit azonnal (kb. 30 másodperc alatt) folyamatosan előhívtak, majd ezt a filmbontóban videójellé alakították, a végén pedig fixálás nélkül törölték. Nem lehetett könnyű dolga a félperces késleltetés miatt a kommentátornak!

A másik televíziós Magyari-történet közvetlenül az **50 évvel ezelőtti, az MTV indulása** utáni időkből, tehát 1957-ből való. *Az 50 éve a Puskás Technikumban végzetek mesélték el...*

Az idősebbek még emlékeznek rá, hogy az '50-es, '60-as években folyamatosan zavarták a Szabad Európa Rádió adásait. Ezek a zavaróadók Pesten az OTI, (ma TB) Fiumei úti toronyépület tetején voltak. Minden frekvenciára egy néhány 100 W-os, német FUGE adót „rontottak” el. (Kivették a szűrőkondenzátort? Így már érthető az az elképesztően vad 100 Hz-es „moduláció” az összes harmonikusával.) Az adók – az azóta lejjebb bontott – torony legfelső szintjén voltak elhelyezve. Az antennák a tetőről lógtak lefelé és a technikusok minden nap egy kiválasztott frekvencia kivételével zavartak. (Az aktuálisan nem zavart frekvencián sugárzott adást az államhatalom erre kiképzett emberei hallhatták. *Arról meg, hogy mi volt a zavaróállomás a fürdőszobában: említés se tétessék!*) Így telt-múlt az idő egészen 1957. május 1-jéig, amikor is az 50 MHz-es hullámsávon megkezdődött a kísérleti televízió műsorszórás. A 8 MHz-es sáv szélesség elég nagy volt ahhoz, hogy a nagyszámú és még jelentős teljesítményű felharmonikusa valamelyik zavaró adónak éppen beletaláljon. Különösen a közelben, vagyis Budapest belvárosában a rövidhullámú zavarás élvezhetetlenné tette a tv-vételt. A lassan, vagy

gyorsan a képen „átvonuló” fekete interferencia csíkok szinte a teljes vételi körzetben „berácszott börtönablak”-szerűvé tették a képet. Ez különösen egy-egy prominens személyiség képernyőre kerülése esetén vált „kínossá”.

„Mi ez? Szabotázs?” – kérdezték.

„Nem kérem, ez interferencia és a zavaradók felharmonikusai okozzák” – volt a PKI illetékeseinek a válasza. „Ha nincs zavaró adás, akkor nincsenek csíkok.” Abban az időben a zavarás és a tévéadás – mindkettő politikai kérdésként – azonos fontosságú volt, így valamit tenni kellett. De mit?

...És akkor a legöregebb postaműszerészek egyikének eszébe jutott, hogy 1925-ben, a rádió műsorszórás megindulásakor is voltak zavarok, Magyari főmérnök úr létre is hozta a zavarfelderítő és elhárító szolgálatot. Mit volt mit tenni, megkeresték a II. világháború után nem igazolt – vagyis mellőzött –, a 20. századdal egyidős Bandi bácsit és kiadták neki a feladatot; szedje le a csíkokat azoknak a „képéről”, akik őt nem igazolták!

A feladat nem volt könnyű, de Magyari Endre postafőmérnök megtudta tervezni és el is tudta készíteni azt az antenna elé kötött szűrőt, mely felemészttette a felharmonikusok energiáját és így azok nem kerültek kisu-gárgázásra. (Az eszköz realizálása sok gondot okozott, hiszen viszonylag nagy volt az elnyelendő energia és így a szűrő előbb-utóbb szétégett. A végső megoldáshoz a porcelángyár készített – önhordó, antennára akasztható – kerámia csévetesteket, melyekre úgy galvanizálták a tekercs menteit. (Hogy mibe kerülhetett?!... De mindent a cél érdekében!)

A sikeres zavarszűrés után dr. Magyari ismét a PKI munkatársa lett. Ennek köszönhető az utolsó vele kapcsolatos történet is. **1957. október 4-én fellőtték az első Szputnyikot**, amely A1 üzemből rádiójeleket sugárzott. (Magyarul szaggatták a vivőt, amely „bip-bip”-ként hangzott.) Sokan az egész Szputnyik történetet nem hitték, csak egy újabb „paraszttvakításnak” tartották. Nem így Bandi bácsi, aki vevőberendezést készített, vette a jeleket és a Doppler frekvenciából kiszámította a pályaadatokat, majd publikálta is azokat. (*Óh az a Doppler-effektus! A Simonyi rádiókapcsolatnál volt vele elég problémánk...*)

Ezek a történetek szerintem még hozzátartoztak a célszámhoz. A többit a Kedves Olvasó a következő oldalakon találja meg.

lacibacsi